

Natuurtoets Bypass Lomm

Eindconcept

DCM Exploitatie Lomm bv
Postbus 90
6590 AB GENNEP

Grontmij Nederland B.V.
Roermond, 27 februari 2012

Verantwoording

Titel : Natuurtoets Bypass Lomm
Subtitel :
Projectnummer : 305850
Referentienummer : 305850.rm.342.R002
Revisie : D1
Datum : 27 februari 2012

Auteur(s) : ing. M.C. Bonder, ing. F. Verhart
E-mail adres : roel.vanark@grontmij.nl
Gecontroleerd door : ing. C.M.E. van Ark
Paraaf gecontroleerd :
Goedgekeurd door : ing. C.M.E. van Ark
Paraaf goedgekeurd :
Contact : Grontmij Nederland B.V.
Bredeweg 239
6043 GA Roermond
Postbus 410
6040 AK Roermond
T +31 475 39 00 00
F +31 475 31 96 95
www.grontmij.nl

Inhoudsopgave

1	Inleiding.....	5
1.1	Aanleiding onderzoek en locatie.....	5
1.2	Projectomschrijving.....	6
1.3	Alternatieven en belang van het project.....	6
2	Wet- en regelgeving flora en fauna.....	7
2.1	Inleiding.....	7
2.2	Flora- en faunawet.....	7
2.2.1	Algemeen.....	7
2.2.2	Gedragcode FODI.....	9
2.3	Boswet.....	10
2.4	EHS en POG.....	10
2.4.1	Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden.....	11
2.5	Gemeentelijk natuurbeleid.....	11
3	Inventarisatie natuurwaarden.....	13
3.1	Inventarisatie methode.....	13
3.1.1	Literatuurstudie.....	13
3.1.2	Veldbezoeken.....	13
3.2	Planten.....	14
3.2.1	Rapunzelklokje.....	14
3.2.2	Overige plantensoorten.....	14
3.3	Resultaten zoogdieren.....	15
3.3.1	Gewone dwergvleermuis.....	15
3.3.2	Overige zoogdiersoorten.....	16
3.4	Broedvogels.....	16
3.4.1	Algemeen.....	16
3.4.2	Buizerd.....	16
3.4.3	Huismus.....	17
3.4.4	Slechtvalk.....	17
3.4.5	Steenuil.....	17
3.4.6	Broedvogels van categorie 5 van de "indicatieve lijst".....	19
3.4.7	Overige broedvogels.....	19
3.5	Resultaten herpetofauna en vissen.....	19
3.6	Resultaten insecten.....	20
3.7	Natuurbeschermingswet.....	20
3.8	Boswet en gemeentelijk natuurbeleid.....	22
3.9	Situatie EHS en POG in het plangebied.....	23
3.9.1	Algemeen.....	23
3.9.2	Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden.....	24
3.10	Stimuleringsplan Noordelijk Maasdal.....	24
4	Conclusie en advies.....	25
4.1	Flora- en faunawet.....	25
4.1.1	Flora.....	25
4.1.2	Zoogdieren.....	25
4.1.3	Vogels.....	25

4.1.4	Herpetofauna en vissen	25
4.1.5	Insecten.....	25
4.1.6	Natuurbeschermingswet 1998	26
4.1.7	Boswet en EHS	26
4.2	Aanbevelingen Flora- en faunawet	26
4.2.1	Toepassen gedragscode FODI en benodigd vervolgonderzoek	26
4.2.2	Algemene aanbevelingen	27
4.2.3	Flora	27
4.2.4	Zoogdieren	27
4.2.5	Broedvogels	27
4.2.6	Herpetofauna en vissen	28
4.2.7	Insecten.....	28
5	Literatuur	29

Bijlage 1: Stroomschema Flora- en faunawet

Bijlage 2: Stroomschema Natuurbeschermingswet

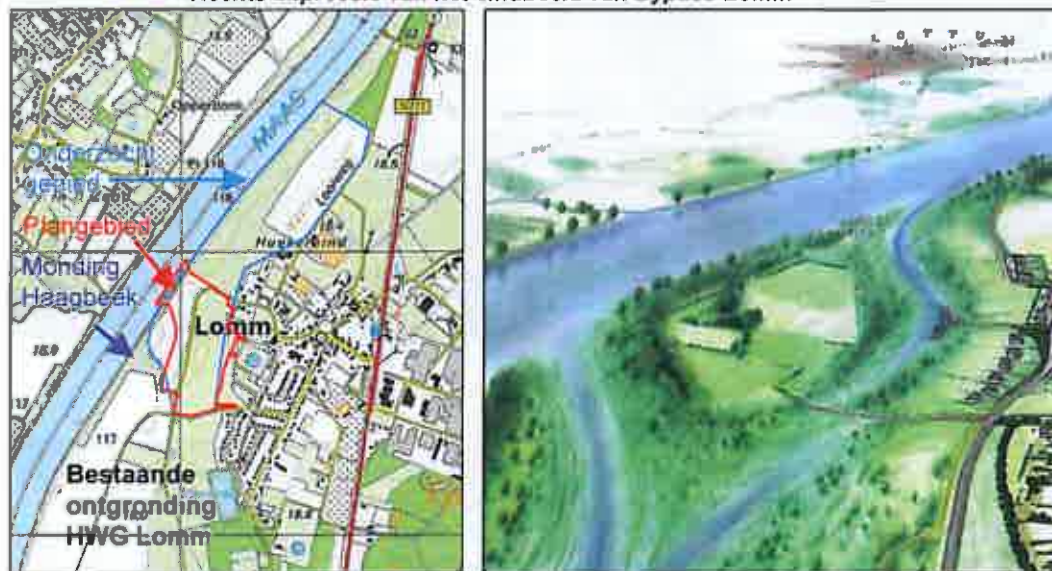
1 Inleiding

1.1 Aanleiding onderzoek en locatie

In de gemeente Venlo wordt zuidwestelijk van de dorpskern Lomm de hoogwatergeul Lomm aangelegd in het kader van het Zandmaasproject. In aansluiting daarop bestaat een voornemen om de doorstroming van de geul te optimaliseren door middel van een bypass, ook wel genoemd Bypass Lomm. Deze bypass zal worden gerealiseerd ten noorden van de hoogwatergeul Lomm, tussen de Maas en Lomm.

In het hier gelegen agrarisch gebied bevinden zich de wegen Kapelstraat, Ebberstraat en Haagbeek. Dit plangebied ligt in de kilometerhokken 208:384, 209:384 en 209:385 (x:y). De Haagbeek mondt in het zuidwesten van het plangebied uit in de Maas en aan de noordzijde van deze monding bevinden zich restanten van een beschermd archeologisch monument.

Figuur 1 *Links ligging van het plangebied "Bypass Lomm"* *Bron: ANWB / TDN*
Rechts impressie van het eindbeeld van Bypass Lomm

De Hoogwatergeul Lomm maakt deel uit van het Tracébesluit Zandmaas/Maasroute. Met het Tracébesluit beoogt men de doelstellingen op het gebied van vaarwegverbetering, natuurontwikkeling en rivierversuiming te verwezenlijken. In 2006 is DCM Exploitatie Lomm BV gestart met uitvoering van dit project.

Uit onderzoek blijkt dat er een maatschappelijk belang is om de geul naar het noorden toe te vergroten. Hierover zijn afspraken gemaakt met de gemeente Venlo. Vanuit dit oogpunt is er een visie opgesteld voor een Bypass Lomm.

Deze biedt nieuwe ontwikkelingen voor:

- accentverschuivingen van een sectoraal naar een integraal plan voor hoogwatergeul Lomm;
- recreatieve ontwikkelingen vanuit Lomm;
- extra rivierversuiming met als gevolg meer doorstroming bij hoogwater;

- extra natuurontwikkeling.

Het flora- en faunaonderzoek geeft in relatie tot de Flora- en faunawet inzicht in de navolgende aspecten:

- verspreiding van soorten die beschermd zijn in de beschermingsregimes tabel 2, tabel 3 of EU Habitatrichtlijn Bijlage IV, evenals verspreiding van soorten beschermd in beschermingsregime tabel 1;
- effect van de realisatie van het project op deze soorten;
- maatregelen die genomen dienen te worden om negatieve effecten op beschermde soorten te mitigeren;
- in hoeverre beschermde soorten uit kunnen wijken als werkzaamheden buiten de kwetsbare periode van de soorten worden uitgevoerd;
- in hoeverre ontheffingsaanvraag in het kader van de Flora- en faunawet aan de orde is;
- het belang of de belangen genoemd in de Flora- en faunawet op grond waarvan het project zal worden uitgevoerd;

In dit rapport wordt in relatie tot het voornemen tevens ingegaan op de volgende "groene" wet- en regelgeving:

- de Boswet;
- de Natuurbeschermingswet;
- de Ecologische Hoofdstructuur.

Foto 1 *Situatie van het plangebied*

1.2 Projectomschrijving

Zuidelijk van het plangebied wordt het rivierverruimings- en natuurontwikkelingsproject Hoogwatergeul Lomm uitgevoerd. Met het project Bypass Lomm wordt een extra dimensie gegeven aan de herontwikkeling van de rivieruiterwaarden ter hoogte van de kern Lomm in de gemeente Venlo. Beoogd wordt om een bypass te graven, welke stroomopwaarts aantakt op de eigenlijke hoogwatergeul van Lomm en stroomafwaarts op de Maas. Hierdoor ontstaan tevens mogelijkheden voor de ontwikkeling van soortenrijke uiterwaardennatuur. Het project biedt tevens perspectief voor de ontwikkeling van een kleinschalige recreatieve voorziening in de vorm van een aanlegsteiger voor visboten en dergelijke.

1.3 Alternatieven en belang van het project

De ontwikkeling is plaatsgebonden en specifiek gericht op het versterken en het verbeteren van hoogwatergeul Lomm in relatie tot natuurontwikkeling en rivierverruiming. In die zin zijn geen alternatieve locaties beschikbaar.

Het project kan binnen de kaders van de Flora- en faunawet worden aangeduid als ruimtelijke ontwikkeling en inrichting. Door ontwikkeling in samenhang met hoogwatergeul Lomm dient het project tevens de openbare veiligheid door vermindering van hoogwater (-overlast).

2 Wet- en regelgeving flora en fauna

2.1 Inleiding

De wet- en regelgeving voor natuur is in Nederland onderverdeeld in gebiedsbescherming en soortenbescherming. Gebiedsbeschermende wetgeving voorziet in bescherming van aangewezen natuurgebieden en wordt geregeld in de Natuurbeschermingswet 1998. Soortenbescherming is vastgelegd in de Flora- en faunawet. Deze wet ziet toe op bescherming van soorten planten en dieren zowel binnen als buiten beschermde natuurgebieden. In de Natuurbeschermingswet en de Flora- en faunawet zijn de belangrijkste bepalingen uit de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijnen geïmplementeerd. Daarnaast zijn er ook provinciaal beschermde gebieden en soorten.

Concreet komen in de voorliggende natuurtoets de volgende beschermingskaders aan bod:

- Flora- en faunawet;
- EHS en POG;
- Boswet;
- Gemeentelijke verordeningen.

2.2 Flora- en faunawet

2.2.1 Algemeen

Ter bescherming van de Nederlandse flora en fauna is sinds 1 april 2002 de Nederlandse Flora- en faunawet van kracht. Uitgangspunt van de Flora- en faunawet is om soorten te beschermen, niet individuele planten en dieren. Het gaat er daarbij om dat het voortbestaan van de soort niet in gevaar komt. Vaak gaan werkzaamheden en bescherming van de soorten goed samen, vooral als het werk zodanig wordt ingericht dat geen schade wordt toegebracht; dit zijn mitigerende maatregelen. Soms is het onvermijdelijk dat er schade wordt toegebracht aan beschermde planten en dieren en kunnen overtredingen ontstaan van de navolgende verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet:

Artikel 8

Het is verboden planten, behorende tot een beschermde inheemse plantensoort, te plukken, te verzamelen, af te snijden, uit te steken, te vernielen, te beschadigen, te ontwortelen of op enigerlei andere wijze van hun groeiplaats te verwijderen.

Artikel 9

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te doden, te verwonden, te vangen, te bemachtigen of met het oog daarop op te sporen.

Artikel 10

Het is verboden dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, opzettelijk te verontrusten.

Artikel 11

Het is verboden nesten, hopen of andere voortplantings- of vaste rust- of verblijfplaatsen van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te beschadigen, te vernielen, uit te halen, weg te nemen of te verstoren.

Artikel 12

Het is verboden eieren van dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort, te zoeken, te rapen, uit het nest te nemen, te beschadigen of te vernielen.

Artikel 13

Het is niet toegestaan beschermde soorten planten en dieren te vervoeren, of onder zich te hebben.

Vrijstelling en ontheffing

Conform artikel 75 is het mogelijk om in bepaalde gevallen ontheffing of vrijstelling te verkrijgen van de verbodsbepalingen genoemd in artikelen 8 tot en met 11 en 13. Sinds het vrijstellingsbesluit van 23 februari 2005 kent de Flora- en faunawet drie beschermingsregimes, veelal aangeduid met tabel 1, tabel 2 en tabel 3. De bescherming van de broedvogels heeft een apart beschermingsregime en zijn sinds 25 augustus 2009 onderverdeeld in de categorieën 1 tot en met 5 en overige soorten.

Het verkrijgen van een ontheffing of Verklaring van geen bedenkingen (Vvgb) is afhankelijk van de mate van bescherming van de aangetroffen soorten en van het belang waaronder de werkzaamheden worden uitgevoerd. De werkzaamheden kunnen vallen onder de volgende belangen:

- belang a: de bepalingen betreffende de gemeenschappelijke markt en een vrij verkeer van goederen van het Verdrag tot oprichting van de Europese Gemeenschap;
- belang b: bescherming van flora en fauna;
- belang c: veiligheid van luchtverkeer;
- belang d: de volksgezondheid of openbare veiligheid;
- belang e: dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten;
- belang f: het voorkomen van ernstige schade aan vormen van eigendom, anders dan gewassen, vee, bossen, bedrijfsmatige visserij en wateren;
- belang g: belangrijke overlast veroorzaakt door dieren, behorende tot een beschermde inheemse diersoort;
- belang h: de uitvoering van werkzaamheden in het kader van bestendig beheer en onderhoud in de landbouw en in de bosbouw;
- belang i: bestendig gebruik;
- belang j: de uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling.

Voor werkzaamheden of activiteiten vanuit een project zijn over het algemeen alleen de belangen d, e, h, i en j relevant. In onderstaand schema is de relatie tussen beschermingsregime en belang uiteen gezet.

Bij de realisatie Bypass Lomm is belang j, uitvoering van werkzaamheden in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling aan de orde.

Schema 1 Relatie tussen beschermingsregime, belang en noodzaak ontheffing/Vvgb

Beschermingsregime	Vrijstelling belang	Ontheffing of Vvgb nodig belang	Ontheffing of Vvgb gewijgerd
Tabel 1	d, e, h, i en j	Nee, wel geldt de zorgplicht (artikel 2 lid 1 en 2) conform de Flora- en faunawet.	n.v.t.
Tabel 2	Met gedragscode bij d, e en j, zonder gedragscode bij h en i	Zonder gedragscode bij d, e en j	n.v.t.
Tabel 3 bijlage 1	Geen	d, e, h, i en j	n.v.t.
Tabel 3, HBR IV	Geen	d, e, h en i	j
Vogels cat. 1 – 4	Geen	d	e en j
Vogels cat. 5	Indien zwaarwegende	d of nee indien zwaarwe-	e en j indien zwaarwegende

	feiten of ecologische omstandigheden dal rechtvaardigen, buiten het broedseizoen, anders geen vrijstelling	gande feiten of ecologische omstandigheden dal rechtvaardigen	feiten of ecologische omstandigheden dal <u>niet</u> rechtvaardigen
Vogels overig	Buiten het broedseizoen	Tijdens het broedseizoen bij belang d	e en j tijdens het broedseizoen

In de natuurtoets wordt getoetst welke verbodsbepalingen overtreden kunnen worden bij de uitvoering van het plan. Afhankelijk van het beschermingsniveau van de soort zal voor de overtreding van de verbodsbepaling al dan niet een ontheffing aangevraagd te worden en of volgens een goedgekeurde gedragscode gewerkt moeten worden.

2.2.2 Gedragscode FODI

Deze gedragscode is ontwikkeld door de FODI, de Federatie van Oppervlaktedelfstoffen winnende Industrieën. FODI is de landelijke koepelorganisatie van het Nederlandse zand, grind, klei en kalksteen winnende bedrijfsleven. Met de gedragscode "Zorgvuldig winnen" geeft de sector aan hoe zij bij winningen van oppervlaktedelfstoffen in Nederland invulling wil geven aan de verplichtingen vanuit de Flora- en faunawet, hoe zij schade aan natuurwaarden zoveel mogelijk wil voorkomen én hoe zij zoveel mogelijk ontwikkelingskansen wil bieden aan nieuwe natuur in ontgrondingslocaties. Het staat initiatiefnemers en vergunningshouders van ontgrondingsprojecten vrij de voorliggende gedragscode toe te passen. Zowel al lopende als nieuwe ontgrondingsprojecten kunnen worden uitgevoerd onder de gedragscode. De vrijstellingen waar de gedragscode aanspraak op kan maken zijn alleen van kracht als de initiatiefnemer kan aantonen dat het desbetreffende project wordt uitgevoerd conform de gedragsregels. De wijze waarop de gedragscode wordt toegepast moet voor elk afzonderlijk project worden gedocumenteerd. In de gedragscode is aangegeven op welke wijze dat moet gebeuren. Essentiële voorwaarde is dat de projectdocumentatie te allen tijde beschikbaar moet zijn ten behoeve van het toezicht op het naleven van de Flora- en faunawet.

De voorzorgsmaatregelen zoals deze in de gedragscode zijn opgenomen, zijn minimumeisen voor zorgvuldig handelen waaraan de initiatiefnemer zich in ieder geval moet houden. Zodra de initiatiefnemer van een ontgroning een in deze gedragscode voorgeschreven voorzorgsmaatregel niet, niet volledig of niet afdoende zorgvuldig uitvoert, vervalt de vrijstelling op basis van de gedragscode voor de desbetreffende soort of soorten. Afwijking van een in de gedragscode beschreven maatregel is alleen mogelijk indien gemotiveerd kan worden aangegeven waarom er voor een alternatief is gekozen. Het gekozen alternatief dient minimaal dezelfde waarborgen te bieden als de in de gedragscode beschreven maatregel.

Het protocol voorbereiding beschrijft de vijf stappen die tijdens de planvoorbereiding van nieuwe ontgrondingsprojecten (of van bestaande projecten die alsnog onder de werkingssfeer van de gedragscode worden gebracht!) genomen moeten worden:

1. uitvoeren inventariserend natuurwaardenonderzoek;
2. opstellen "Checklist beschermde soorten";
3. optimaliseren ontgrondingsplan;
4. op- en vaststellen ecologisch werkplan;
5. indien aan de orde, aanvragen ontheffing Flora- en faunawet.

Het protocol ontgrondingsfase beschrijft de vijf stappen die bij de uitvoering van vergunde ontgrondingen genomen moeten worden om schade aan beschermde soorten zoveel mogelijk te vermijden:

1. uitvoeren "Ecologisch werkplan";
2. periodieke monitoring nieuw gevestigde beschermde soorten;
3. periodiek aanpassen "Ecologisch werkplan";
4. aanvragen aanvullende ontheffingen (indien aan de orde);
5. reageren op onvoorziene omstandigheden.

Op basis van de inventarisatiegegevens zal in de conclusie worden aangegeven of werken op grond van de gedragscode van de FODI van toepassing is.

2.3 Boswet

Houtopstanden buiten de bebouwde kom bestaande uit een rij van tenminste 20 bomen of een oppervlakte van tenminste 10 are bestaande uit boomvormers (stamdiameter tenminste 0,1 meter) zijn beschermd binnen de Boswet. Deze bescherming geldt ook wanneer velling van een (klein) deel van dergelijke beplantingen beoogd wordt. De eigenaar van grond, waarop een houtopstand, anders dan bij wijze van dunning, is geveld of op andere wijze tenietgegaan, is verplicht een kapmelding te doen bij het ministerie van EL&I. De eigenaar van de grond dient vervolgens, binnen een tijdvak van drie jaren na de velling of het tenietgaan van de houtopstand, te herbepplanten volgens regels bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen.

Dit geldt niet in de volgende situaties:

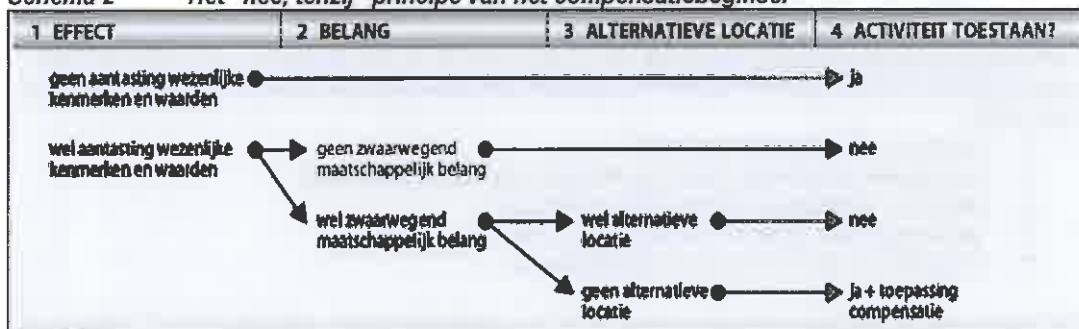
1. houtopstanden op erven en in tuinen;
2. andere houtopstanden dan op erven en in tuinen binnen een bebouwde kom als bedoeld in het volgende lid;
3. wegbepantingen en eenrijige beplantingen op of langs landbouwgronden, beide voor zover bestaande uit populieren of wilgen;
4. Italiaanse populier, linde, paardenkastanje en treurwilg;
5. vruchtbomen en windschermen om boomgaarden;
6. fijnsparren, niet ouder dan twaalf jaren, bestemd om te dienen als kerstbomen en geteeld op daarvoor in het bijzonder bestemde terreinen;
7. kweekgoed;
8. het periodieke vellen van griend- en hakhout wordt voor de toepassing van deze wet niet onder vellen begrepen;
9. dunning van houtopstanden, d.w.z. het periodiek vellen welke uitsluitend dient als een verzorgingsmaatregel ter bevordering van de houtopstand;
10. indien de velling van de houtopstand benodigd is voor de uitvoering van een werk in overeenstemming met een goedgekeurd bestemmingsplan.

Een dunning is een selectieve kap die wordt uitgevoerd om de blijvende bomen meer ruimte te geven. Het is een nabootsing van de natuurlijke stamtalvermindering. Doordat bomen groeien en steeds meer ruimte in nemen, zal een deel van de bomen op den duur moeten wijken. Met een dunning kan een beheerder sturen in de verdere ontwikkeling van de houtopstand.

2.4 EHS en POG

De EHS is op provinciaal niveau uitgewerkt tot de Provinciale Ecologische Hoofdstructuur met bos- en natuurgebieden, natuurontwikkelingsgebieden, beheersgebieden en robuuste ecologische verbindingzones. De wettelijke bescherming (WRO) van de EHS is geregeld via het bestemmingsplan. De Ecologische Hoofdstructuur voor de provincie Limburg is vastgelegd in het Provinciaal Omgevingsplan Limburg van 2010. De meest recente vaststelling is weergegeven op de Groene Waardenkaart uit het POL van januari 2011.

Schema 2 Het "nee, tenzij"-principe van het compensatiebeginsel

De afweging voor ingrepen in de EHS gaat volgens het "nee, tenzij" principe. In bovenstaand schema is dit stapsgewijs weergegeven (schema 2). Indien bij een ingreep schade wordt aan-

gericht aan een EHS gebied dient dit in ieder geval gemitigeerd te worden. De resteffecten aan verlies in kwaliteit en oppervlak dient te worden gecompenseerd.

2.4.1 *Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden*

De Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden van de Provincie Limburg is van toepassing, indien wezenlijke kenmerken en waarden worden vernietigd, verstoord en/of versnipperd ter plaatse van locaties horende tot de volgende gebiedscategorieën:

1. gebieden gelegen in de Ecologische Hoofdstructuur (EHS); hiervoor geldt een "nee, tenzij"-principe.
2. bestaande en gerealiseerde bos-, natuur- en landschapswaarden in de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG);
3. bos, landschaps- en natuurelementen (zoals poelen, houtwallen, solitaire bomen en waardevolle beplantingen), die in een vigerend bestemmingsplan reeds bescherming genieten, dan wel onder de werkingssfeer van de Boswet vallen.

Op basis van de vervangbaarheid van te compenseren waarde, wordt op basis van onderstaande categorieën de hoeveelheid compensatie bepaald:

1. *snel vervangbaar, ontwikkelingstijd < 2 jaar: de locatie dient één op één te worden gecompenseerd;*
2. *gemakkelijk vervangbaar, ontwikkelingstijd 2 - 25 jaar: bij aantasting geldt voor gebieden in de EHS een compensatietoeslag van 33% en in de POG 17% bovenop de oorspronkelijke oppervlakte;*
3. *matig vervangbaar, ontwikkelingstijd 25 - 100 jaar: bij aantasting geldt voor gebieden in de EHS een compensatietoeslag van 66% en in de POG 33% bovenop de oorspronkelijke oppervlakte;*
4. *moeilijk of niet vervangbaar, ontwikkelingstijd > 100 jaar: bij aantasting geldt voor deze gebieden altijd een compensatietoeslag van meer dan 66% tot 100% op de oorspronkelijke oppervlakte.*

In situaties waarin de beleidsregel toegepast moet worden zijn met name de volgende bepalingen van belang (zie artikelen 6 en 8 van de beleidsregel):

- a. De mitigatie en/of compensatie dient uiterlijk gelijktijdig gereed te zijn met de aanvang van de ingreep. Gedeputeerde Staten zijn bevoegd om in uitzonderingsgevallen daarvan af te wijken.
- b. De initiatiefnemer meldt aan de ondertekenaars van de overeenkomst:
 - de start van de mitigatie- en/of compensatiewerken mede in relatie tot de start van de ingreep;
 - de voltooiing van de mitigatie en/of compensatie.
- c. Compensatie in de EHS is niet toegestaan.
- d. Toetsingscriterium is dat een initiatiefnemer, overheden hier niet onder begrepen, een bankgarantie plaatst die voldoende groot is om de volledige uitvoeringskosten van de mitigatie- en/of compensatie-maatregelen te kunnen dekken. Onder de volledige kosten van de uitvoering van de mitigatie- en/of compensatiemaatregelen worden in ieder geval begrepen de kosten van grondverwerving, inrichting, beheer gedurende de eerste zes jaar na voltooiing van de inrichting en alle daarmee samenhangende overheadkosten. Daarnaast dient de initiatiefnemer een extra waarborgsom te storten van 50% van de hiervoor genoemde kosten.
- e. De gemeente dient de bos-, natuur- en landschapswaarden die ontstaan door uitvoering van de mitigerende en compenserende maatregelen planologisch te beschermen.

2.5 Gemeentelijk natuurbeleid

In de Algemene Plaatselijke Verordening (verder APV genoemd), heeft de gemeenteraad van Venlo een regeling opgenomen op grond waarvan het verboden is bomen of houtopstanden te kappen. Als één of meerdere bomen (houtopstand of een bosje) worden gekapt of drastisch wordt gesnoeid, kan in sommige situaties een kapvergunning nodig zijn. In de meeste gevallen zal voor het kappen van een houtopstand of boom een vergunning benodigd zijn op grond van de APV. Dit geldt zowel binnen als buiten de bebouwde kom. De vergunning kan worden geweigerd in het belang van:

- a. de natuurwaarde van de houtopstand;
- b. de landschappelijke waarde van de houtopstand;
- c. de waarde van de houtopstand voor stads- en dorpschoon;
- d. de beeldbepalende waarde van de houtopstand;
- e. de cultuurhistorische waarde van de houtopstand;
- f. de waarde voor de leefbaarheid van de houtopstand;

Tot de aan de vergunning te verbinden voorschriften kan behoren het voorschrift dat binnen een bepaalde termijn en in overeenstemming met de door het college te geven aanwijzingen moet worden herplant. Indien het gemeentelijk beleid of een gemeentelijk bestemmings-, bomen-, groen-, of landschapsplan de te vellen houtopstand direct of indirect als waardevol omschrijft, wordt zo vaak mogelijk een herplantplicht opgelegd.

Door middel van veldbezoeken dient in beeld worden gebracht welke bomen voldoen aan de vergunningplichtige voorwaarden en welke bomen of struwelen onvoldoende omvang hebben ontwikkeld om te voldoen aan de criteria voor de aanvraag van een kapvergunning.

3 Inventarisatie natuurwaarden

3.1 Inventarisatie methode

3.1.1 Literatuurstudie

Er is gebruik gemaakt van waarnemingsgegevens van de externe bronnen als www.limburg.nl, www.zoogdieratlas.nl/provincies/limburg, www.waarneming.nl, Avifauna van Limburg (Hustings et al., 2006), Herpetofauna van Limburg (Van Buggenum et al., 2009), Dassenbeschermingsplan Limburg (Min. Van LNV, 1993) en Vissen in Limburgse beken (Crombaghs et al., 2000). De gegevens werden gebruikt om de veldbezoeken voor te bereiden en tijdens deze veldbezoeken is nagegaan of betreffende soorten in het plangebied voorkomen. Soms zijn als gevolg van omstandigheden genoemde soorten niet tijdens de veldbezoeken aangetroffen. Dit kan het volgende betekenen:

- De soort is niet meer aanwezig.
- De soort is mogelijk aanwezig in het kilometerhok, maar niet in het plangebied, omdat hier geen geschikt leefgebied is.
- In het plangebied is geschikt leefgebied aanwezig, doch betreffende soort is niet aangetroffen, omdat de soort moeilijk inventariseerbaar is of een kleine populatie heeft.

Eén en ander zal worden besproken in dit hoofdstuk. Indien de exacte locatie bekend is van een beschermd soort, zal deze worden aangegeven op kaart. Van soorten die alleen in de literatuur vermeld zijn is de exacte locatie vaak onbekend.

3.1.2 Veldbezoeken

In de jaren 2008-2010 zijn door ecologen van Grontmij in totaal 8 veldbezoeken aan het onderzoeksgebied gebracht in de maanden april, mei, juni, juli en augustus. Daarnaast zijn in 2003, 2005 en 2006 tijdens 4 inventarisaties voor hoogwatergeul Lomm waarnemingen genoteerd voor het meest zuidelijke deel van het plangebied. De nadruk van het onderzoek lag op de soorten, die beschermd zijn in de beschermingsregimes tabel 2, tabel 3 en de vogelsoorten van de beschermingscategorieën 1 tot en met 4 en schaarse soorten van beschermingscategorie 5.

Schema 3 *Overzicht van de periodes waarin het onderzoek plaats vond, waarbij n is het aantal gebrachte bezoeken.*

<i>Jaar</i>	<i>Maanden overdag</i>	<i>n</i>	<i>Maanden avondschemering</i>	<i>n</i>
2008	Mei, juni, augustus	3	Juli	1
2009	April	1		
2010	April, juli, augustus	3		

Broedvogels zijn geïnventariseerd conform de methode "uitgebreide territoriumkartering". Bij soorten van de beschermingscategorieën 1 tot en met 4 en schaarse soorten van beschermingscategorie 5 is zoveel mogelijk getracht het nest te vinden.

Conform het protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevens Autoriteit Natuur is een inschatting gemaakt van de aanwezigheid van potentiële vaste verblijfplaatsen. Deze vaste verblijfplaatsen kunnen bestaan uit:

- Forse bomen met een doorsnede van minimaal 0,3 meter met holtes, spleten, scheuren of losse bast;
- Gebouwen met spouwmuren, losliggende dakpannen, kelders, luiken aan de muur, gevelbekleding, zolders, daklagen, kruipruimtes etc.

Ter plaatse van de geplande werkzaamheden zijn dergelijke potentiële vaste verblijfplaatsen aanwezig. Overdag is nagegaan of er bij potentiële uitvlieglocaties sporen zijn van de aanwezigheid van vleermuizen als uitwerpselen, urinestrepen, vraatsporen en dergelijke. De periode waarin het veldbezoek is gebracht om te posten bij potentiële verblijven, vliegroutes en foerageergebieden stemt overeen met het protocol voor vleermuisinventarisaties van de Gegevens Autoriteit Natuur. Er is echter slechts één avondbezoek gebracht. Het protocol vleermuisinventarisatie schrijft twee tot drie avondbezoeken voor. Vanuit projecttechnisch oogpunt is dit uitsluitend uitgevoerd tegen de dorpsrand aan van Lomm. Dit omdat alleen hier potentiële verblijfplaatsen van Gewone dwergvleermuis, Laatvlieger, Grootoorvleermuis en Rosse vleermuis aanwezig kunnen zijn.

De overige zoogdieren zijn geïnventariseerd tijdens het gehele veldseizoen. Om te bepalen of een soort gebruik maakt van het plangebied is gedurende de inventarisaties gelet op potentiële verblijfplaatsen als burchten en nesten en op sporen als vraatsporen, uitwerpselen, wissels, prenten en haren.

Amfibieën, reptielen, insecten en dergelijke zijn geïnventariseerd door op locaties die voldoen aan de biotoepeisen gericht te zoeken tijdens zonnig en warm weer. Dit gebeurde tijdens alle veldbezoeken vanwege de uiteenlopende perioden waarin de vertegenwoordigers van deze soortgroepen actief zijn. Voor de inventarisatie van amfibieën, vissen en libellenlarven werden de waterpartijen met een schepnet bemonsterd.

Planten zijn tijdens alle bezoeken geïnventariseerd. Van soorten die beschermd zijn in beschermingsregime tabel 2, 3 of habitatrictlijn IV zijn de planten geteld en de groeiplaatsen ingemeten met GPS.

3.2 Resultaten planten

3.2.1 *Rapunzelklokje*

Het Rapunzelklokje komt in Nederland met name voor in het rivierengebied en in Zuid Limburg waar de soort standplaatsen heeft in ruig, matig voedselrijk grasland. De groeiplaatsen van de soort zijn op basis van de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 2. Hierbij geldt een zekere mate van bescherming, omdat in bepaalde gevallen de gunstige staat van instandhouding in het geding kan zijn.

In het plangebied groeit de soort op meerdere locaties. De soort komt vrij algemeen in het plangebied voor. Binnen een straal van 1 kilometer van het plangebied komt de soort in alle aangrenzende kilometerhokken voor die zich bevinden in het Maasdal (www.limburg.nl).

Een aantal groeiplaatsen van het Rapunzelklokje kan als gevolg van grondverzet verloren gaan. Overtreding van artikel 8 van de Flora- en faunawet wordt voorkomen door de planten tijdig te verplanten onder begeleiding en met advies van een gekwalificeerde ecoloog. Daarbij wordt gewerkt binnen de kaders van artikel 13 lid 1.

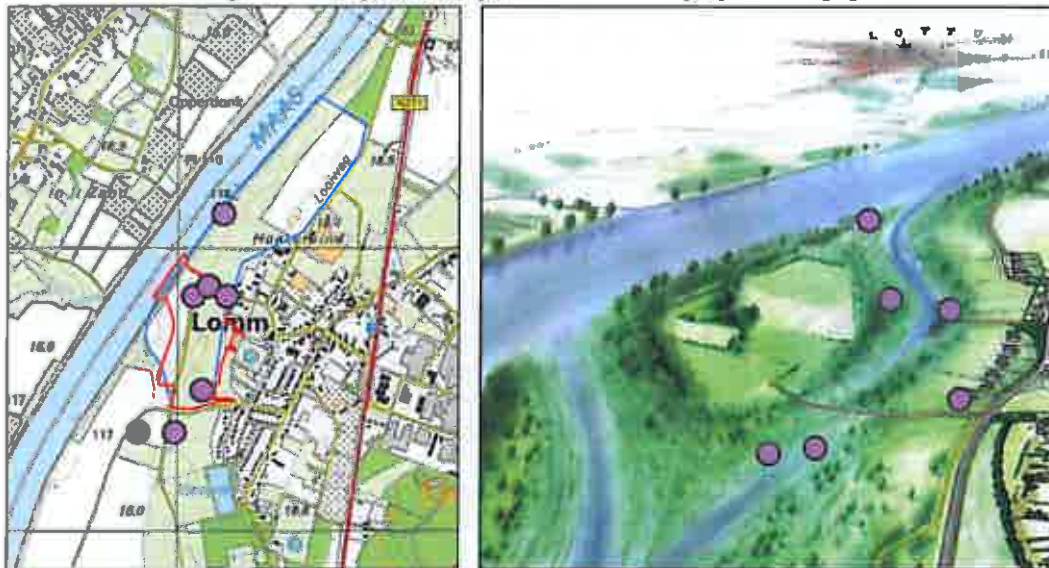
3.2.2 *Overige plantensoorten*

De overige waargenomen soorten zijn plantensoorten waarvoor bij ruimtelijke ingrepen geen ontheffing hoeft te worden aangevraagd (op basis van de Flora- en faunawet niet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 2 of 3). In het plangebied komen onder andere de volgende soorten voor:

- binnen de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 1: Gewone vogelmelk en Grote kaardenbol;
- planten van stroomdalvegetaties: Akkerhoornbloem, Bont kroonkruid, Gewone rolklaver, Gewone veldsla, Glad walstro, Groot warkruid, Heksenmelk, Knoopkruid, Kraailook, Muizenoor en Muurpeper.

Voor deze soorten wordt de zorgplicht conform de Flora- en faunawet artikel 2 lid 1 en 2 in acht genomen. Het betreft maatregelen die voorkomen dat de groeiplaatsen van deze plantensoorten en tabel 1-soorten worden verstoord waarbij de soort zich niet middels zaad kan verspreiden of elders kan vestigen. Deze maatregelen zijn weergegeven in paragraaf 4.2.2 en 4.2.3.

Figuur 2 Links de verspreiding van het Rapunzelklokje (paarse stip). Rechts is de verspreiding van het Rapunzelklokje in relatie tot het project weergegeven.

3.3 Resultaten zoogdieren

3.3.1 Gewone dwergvleermuis

De Gewone dwergvleermuis is in Nederland de meest voorkomende vleermuissoort. Ze heeft vaste winter- en zomerverblijfplaatsen in gebouwen, waar de soort gebruik maakt van spouwmuren, nissen, zolders of kelders indien het daar niet te koud en vochtig is. De invliegopening wordt vaak gemarkeerd met uitwerpselen of urine. Bij langdurige bewoning is dit te herkennen aan een langwerpige donkere streep. Gewone dwergvleermuizen gebruiken meerdere verblijfplaatsen en verhuizen relatief vaak. Ze jagen hoofdzakelijk binnen een straal van 2 tot 5 km rondom de verblijfplaats. Vliegroutes volgen zoveel mogelijk lijnvormige structuren. Gebouwen worden ook als winterverblijf gebruikt, waarbij vergelijkbare plaatsen als in de zomer benut worden. Systematisch zoeken naar winterslapende dieren is daardoor moeilijk. Overwinterende gewone dwergvleermuizen worden vooral bij toeval gevonden in spouwmuren, onder dakpannen, achter betimmering en daklijsten. Daarnaast zijn ze ook in spleten in de muur van kerktorens, en in spleten in grotten, groeves, betonnen bruggen en parkeergarages en dergelijke gevonden. De Gewone dwergvleermuis kent twee periodes wanneer de soort kwetsbaar is, namelijk de kraamperiode en tijdens de winterslaap. De kraamperiode valt in de periode van mei tot en met augustus en de winterslaap vindt plaats van midden november tot en met maart. Het leefgebied en de verblijfplaatsen van de soort zijn op basis van de Flora- en faunawet beschermd volgens het beschermingsniveau tabel 3 alsmede binnen de Habitatrichtlijn bijlage IV. Dat wil zeggen dat een strikte bescherming het gehele jaar van toepassing is. De aanvraag van een eventuele ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C kan alleen worden doorlopen voor de volgende belangen (b) bescherming van flora en fauna, (d) volksgezondheid of openbare veiligheid en (e) dwingende redenen van groot openbaar belang, met inbegrip van sociale of economische aard en voor het milieu wezenlijk gunstige effecten.

Net buiten het plangebied is de Gewone dwergvleermuis met 3 tot 5 individuen waargenomen tegen de dorpsrand van Lomm aan. De volgende waarnemingen zijn verricht:

1. De soort vloog in een rechtlijnige vlucht langs de beplanting vanuit de dorpskern van Lomm het plangebied in. De bomen werden daarbij gebruikt als oriëntatiepunten/bakens, waarop de ultrasone geluiden weerkaatsen.
2. De soort maakte gebruik van de houtsingels rondom de sportvelden om te foerageren op insecten.
3. Deze houtsingels werden gebruikt als beschutting tegen de wind.

Op basis van bovenstaande waarnemingen blijkt dat de soort het plangebied benut als foerageergebied. Niet onderzocht, doch wel aannemelijk, is dat de bomenrij langs de weg Haagbeek fungeert als migratieroute. Tijdens de werkzaamheden zal een deel hiervan worden geveld. Het effect is marginaal, omdat de soort voldoende alternatieve vliegplaatsen zal behouden in het dorp Lomm. Hier zijn in ruime mate beplantingen aanwezig. Bij de uitvoering van het project zullen geen overtredingen ontstaan van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

3.3.2 Overige zoogdiersoorten

Uit de veldbezoeken en *Www.zoogdieratlas.nl/Limburg* blijkt dat in de kilometerhokken van het plangebied de volgende zoogdiersoorten van de beschermingsregimes tabel 2 en 3 van de Flora- en faunawet zijn waargenomen in de periode 1994-2005: Eekhoorn, Grootoorvleermuis, Laatvlieger, Waterspitsmuis en Watervleermuis. Genoemde soorten zijn niet tijdens de veldbezoeken waargenomen. De soorten gebruiken het plangebied blijkbaar niet frequent als leefgebied, mogelijk doen ze dat wel sporadisch. De waarneming van de Waterspitsmuis dateert uit het jaar 2000. Het plangebied biedt voor de soort geen geschikt leefgebied. De waarneming werd dus in een kilometerhok gedaan dat deels overlapt met het plangebied, maar niet in het plangebied zelf. Aannemelijk is dat deze waarneming werd gedaan in een waterloop behorend tot het stroomgebied van de Gekkengraaf bij Lottum (overzijde Maas).

Uit de veldbezoeken en *Www.zoogdieratlas.nl/Limburg* blijkt dat in de kilometerhokken van het plangebied de volgende zoogdiersoorten van beschermingsregime tabel 1 van de Flora- en faunawet zijn waargenomen in de periode 2000-2010: Aardmuis, Bosmuis, Bunzing, Dwergmuis, Dwergspitsmuis, Gewone bosspitsmuis, Haas, Hermelijn, Huisspitsmuis, Mol, Ree, Rosse woelmuis, Veldmuis, Vos en Woelrat.

Genoemde soorten zijn beschermd binnen het beschermingsregime van tabel 1 van de Flora- en faunawet. Voor deze soorten geldt een algehele vrijstelling voor de verbodsbepalingen die van toepassing zijn op werkzaamheden die worden uitgevoerd in het kader van ruimtelijke inrichting of ontwikkeling. De zorgplicht in artikel 2, lid 1 en 2 van de Flora- en faunawet wordt in acht genomen. Het betreft maatregelen die voorkomen dat diersoorten onnodig worden verwond, gedood, verstoord en deze in staat stellen weg te vluchten en zich elders te vestigen. Deze maatregelen zijn weergegeven in paragraaf 4.2.4.

3.4 Resultaten broedvogels

3.4.1 Algemeen

In deze paragraaf wordt ingegaan op broedvogels beschermd volgens de categorieën 1 tot en met 4 en in bepaalde gevallen ook voor categorie 5 van de indicatieve lijst. Het leefgebied en de bezette nestlocaties van deze soorten zijn op basis van de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd. Met betrekking tot de soorten van categorie 5 kan dit ook gelden indien soorten zeldzaam zijn (zoals IJsvogel) of niet zonder meer kunnen uitwijken naar locaties in de omgeving. De aanvraag van een eventuele ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C kan alleen worden doorlopen voor de volgende belangen (b) bescherming van flora en fauna, (c) veiligheid van het luchtverkeer en (d) volksgezondheid of openbare veiligheid.

3.4.2 Buizerd

De Buizerd is in Nederland een algemene broedvogel van bosranden, bossen en bomenrijen. De soort is beschermd volgens categorie 4 van de indicatieve lijst. De broedperiode van de soort loopt van 1 februari tot en met 10 juni (Van Dijk, 2004). Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn op basis van de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

De Buizerd is in 2010 eenmalig net ten zuiden van het plangebied foeragerend waargenomen. De Buizerd broedt niet in het plangebied of directe omgeving (Hustings et al., 2006). De geplande werkzaamheden zullen een positief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Bij de uitvoering van het project zullen geen overtredingen ontstaan van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

3.4.3 *Huismus*

De Huismus is een in Nederland algemene broedvogel van gebouwen. De soort is beschermd volgens categorie 2 van de indicatieve lijst. De broedperiode van de soort loopt van 10 maart tot en met 20 juni (Van Dijk, 2004). De soort gaat in Nederland achteruit en daarom is de soort opgenomen op de Nederlandse Rode lijst met de status "gevoelig". Op basis van de Flora- en faunawet zijn het nest en bijbehorend leefgebied van de soort het gehele jaar door beschermd.

De Huismus komt met (tenminste) twee kolonies voor in gebouwen langs de Looiweg. Deze gebouwen liggen juist buiten het plangebied. Hier broedt de soort in kolonies van wisselende grootte. Overtredingen van de Flora- en faunawet zullen niet ontstaan omdat de broedlocaties in stand worden gehouden.

3.4.4 *Slechtvalk*

De Slechtvalk is in Nederland een zeldzame broedvogel van koeltorens, groevewanden, elektriciteitsmasten en dergelijke hoge industriële objecten. De soort doet het goed in Nederland en in Limburg. In 1990 werd in Limburg voor het eerst succesvol gebroed, in 2003 waren in deze provincie 5 paren aanwezig. In Nederland zijn in 2007 40 broedparen geteld (www.sovon.nl). De broedperiode van de soort loopt van 1 maart tot en met 30 juni (Van Dijk, 2004). De soort is beschermd volgens categorie 3 van de indicatieve lijst. Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn op basis van de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd. Daarnaast is de soort beschermd volgens bijlage 1 van de Europese Vogelrichtlijn.

Een juveniel is begin augustus 2008 waargenomen ter plaatse van de toekomstige hoogwatergeul. De Slechtvalk rustte hier. Het was een uitgevlogen jong van een broedpaar dat heeft gebroed op een onbekende locatie. In Limburg kwam de soort tot 2005 met 5 paar voor (Hustings et al., 2006), doch de meest dichtstbijzijnde broedlocatie bevindt zich nabij Roermond. Het aantal broedparen in Limburg neemt, evenals in Nederland en in Vlaanderen, de laatste decennia toe.

De geplande werkzaamheden zullen een positief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Bij de uitvoering van het project zullen geen overtredingen ontstaan van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

Figuur 3 Links de verspreiding van de Bulzerd (zwarte stip), Huismus (bruine stip), Slechtvalk (oranje stip) en Steenuil (rode stip). Rechts is de verspreiding van de genoemde broedvogels in relatie tot het project weergegeven.

3.4.5 *Steenuil*

De Steenuil is in Nederland een standvogel van hoogstamboomgaarden en oude schuren waar de soort in een holte of nis een nest bouwt. De soort is beschermd volgens categorie 1 van de

indicatieve lijst. De soort gaat in Nederland sterk achteruit en daarom is de soort opgenomen op de Nederlandse Rode lijst met de status "kwetsbaar". De broedperiode van de soort loopt van 1 februari tot en met 10 juli. Er kan sprake zijn van een tweede broedperiode, dan loopt deze periode tot 31 oktober (Van Dijk, 2004). Het leefgebied en de bezette nestlocaties van de soort zijn op basis van de Flora- en faunawet het gehele jaar door beschermd.

Van de Steenuil werden in het plangebied en omgeving diverse waarnemingen gedaan. Uit de waarnemingen kan worden geconcludeerd dat de Steenuil in de directe omgeving van het plangebied twee vaste verblijfplaatsen heeft:

1. Territorium nabij de weg Haagbeek
 - In april 2010 werd de Steenuil overdag zonnend waargenomen in een forse Zomereik in een weiland ten zuiden van de weg Haagbeek, juist buiten het plangebied. In deze Zomereik is een in gebruik zijnde Steenuilkast aanwezig;
 - In augustus 2010 bleek de betreffende Zomereik te zijn gesneuveld als gevolg van een zware storm die in juli had plaatsgevonden. De verblijfplaats is hierdoor verloren gegaan;
 - In 2008 is de soort roepend waargenomen op twee plekken in het plangebied, dicht bij de locatie van de Steenuilkast nabij de weg Haagbeek;
 - In 2005 is de soort eveneens aangetroffen in de eik nabij de weg Haagbeek.
2. Territorium Hoekereind
 - In 2009 werd één roepende Steenuil waargenomen in Hoekereind, grenzend aan het plangebied (www.waarneming.nl).
 - In 2008 werd op dezelfde locatie een Steenuilkast aangetroffen. De kast was niet bezet.

Foto 1 Links steenuilkast in zomereik bij de weg Haagbeek (mei 2010); de Steenuil zonnend op een tak boven de kast

Foto 2 Rechts Steenuil

De lokale populatie bestaat voor zover bekend uit 2 territoria (www.limburg.nl en Hustings et al., 2006).

De aanleg van de bypass tussen de Kapelstraat en de dorpsrand van Lomm leidt tot een tijdelijke verstoring van het leefgebied. Dit leidt tijdelijk tot een vermindering van het areaal leefgebied en tot een optische verstoring (dit betreft verstoring door de aanwezigheid van mensen en machines waardoor de soort meerdere malen wordt opgejaagd). Dat kan betekenen dat als gevolg hiervan de soort niet in de gelegenheid is om te broeden en de soort het plangebied verlaat. De soort is het hele jaar door beschermd.

Om overtredingen van de Flora- en faunawet te voorkomen kan in de omgeving van het plangebied in een geschikte (fruit-) boom een Steenuilkast worden aangebracht. Dit dient te gebeuren vóór het broedseizoen van de Steenuil, zijnde de periode van maart tot en met augustus, in het jaar van de start van de werkzaamheden.

3.4.6 Broedvogels van categorie 5 van de "indicatieve lijst"

Nesten en bijbehorend leefgebied van deze vogelsoorten zijn vaak alleen gedurende het broedseizoen beschermd. Deze bescherming is jaarrond van toepassing indien ecologische omstandigheden dat rechtvaardigen. Dit is bijvoorbeeld het geval als de soort lokaal zeldzaam is, als er bij een verstoring geen alternatieve nestlocaties beschikbaar zijn of als het aanbieden van een alternatieve (kunstmatige) nestlocatie niet mogelijk is.

Waargenomen broedvogelsoorten van deze categorie zijn Boerenzwaluw, Boomkruiper, Ekster, Groene specht, Grote bonte specht, Torenvalk en Zwarte kraai.

De Boerenzwaluw broedt in meerdere kolonies in bebouwing in de omgeving van het plangebied (Hoekereind). De uitvoering van het project heeft geen negatief effect op de broedlocaties en het foerageergebied.

Boomkruiper, Groene specht en Grote bonte specht zijn broedvogel in de directe omgeving van het plangebied, in het bosgebied langs de Looiweg. De uitvoering van het project heeft geen negatief effect op de broedlocaties en het foerageergebied.

Ekster en Zwarte kraai broeden in bomen in het mondingsgebied van de Haagbeek in het zuidwestelijke deel van het plangebied. Beide soorten komen in de omgeving vrij algemeen voor. In de omgeving van het plangebied zijn uitwijkmogelijkheden voor beide soorten aanwezig in de vorm van diverse locaties met houtige beplantingen. Deze zijn onder meer voorhanden bij Hoekereind, de boskern langs de Looiweg noordelijk van het plangebied en diverse boskernen aan de overzijde van de Maas bij Lottum. Wanneer de beplantingen in het kader van de uitvoering van dit initiatief buiten het broedseizoen worden verwijderd ontstaat geen overtreding van verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet. Wanneer velling plaats vindt binnen het broedseizoen ontstaat een overtreding van de artikelen 9, 11 en 12 van de Flora- en faunawet.

De Torenvalk is in 2008 op 2 locaties foeragerend waargenomen (kaart 3). Indicaties dat de soort in het plangebied broedt zijn niet aangetroffen. Geschikte broedlocaties zijn aanwezig ter plaatse van de aan het plangebied grenzende boerderijen aan de Looiweg en Kapelstraat. Aangenomen wordt dat de soort hier broedt. De lokale populatie bestaat voor zover bekend uit 4 territoria (Hustings et al., 2006).

De geplande werkzaamheden zullen geen negatief effect hebben op de gunstige staat van instandhouding van deze soort. Reden is dat de soort geen vaste rust- of verblijfplaats in het plangebied heeft. Bovendien bieden ontgrondinglocaties en het uiteindelijke plan ruimte voor de ontwikkeling van ruigte. In deze ruigte vestigen zich vaak muizen welke op hun beurt dienen als voedsel voor de soort. Bij de uitvoering van het project zullen geen overtredingen ontstaan van de verbodsbepalingen van de Flora- en faunawet.

3.4.7 Overige broedvogels

Nesten en bijbehorend leefgebied van deze vogelsoorten zijn alleen gedurende het broedseizoen beschermd.

De volgende broedvogels zijn waargenomen in het plangebied:

- Rode lijstsoorten: 5 paar Kneu (gevoelig), 1 paar Patrijs (kwetsbaar), 1 paar Veldleeuwerik (gevoelig).
- Broedvogels van Maasoevers: Bosrietzanger, Fuut, Grasmus, Heggenmus, Kuifeend, Meerkoet, Tuinfluiter, Waterhoen en Wilde eend;
- Broedvogels van jong bosopslag, struweel en ruigte: Bosrietzanger, Grasmus, Merel, Putter en Tuinfluiter.
- Grondbroeders: Grauwe gans, Kievit en Scholekster.

3.5 Resultaten herpetofauna en vissen

De Haagbeek is grotendeels een genormaliseerde beek welke wordt gevoed door kwel. Afhankelijk van de kweldruk voert deze water af naar de Maas. Deze beek staat daarom regelmatig bij de monding droog, terwijl de beek meer bovenstrooms wel watervoerend is. Tevens is de beek op dit moment niet optrekbaar voor riviervissen, vanwege het grote verval van ca. 5 meter

ter plaatse van de monding bij de Maas. Tijdens het bemonsteren aan de bovenstroomse deel van het plangebied zijn alleen Bastaardkikker (tabel 1), Bruine kikker (tabel 1), Driedoornige stekelbaars, Gewone pad (tabel 1) en Tiendoornige stekelbaars waargenomen. Volgens *Vissen in Limburgse beken* (Crombaghs et al., 2000) komen in de Maas ter hoogte van het plangebied ook Pos, Rivierdonderpad (tabel 2) en Spiering voor. De mogelijkheid bestaat dat de Rivierdonderpad ook voorkomt in de monding van de Haagbeek. Dit mondingsgebied zal bij de realisatie van Bypass Lomm niet worden aangetast.

Door uitvoering van het project zullen er geen negatieve effecten optreden. Door verbinding van de Haagbeek met de hoogwatergeul zal de betekenis van de Haagbeek voor beekvissen groter worden.

3.6 Resultaten insecten

In het plangebied zijn tijdens de veldbezoeken de volgende dagvlindersoorten aangetroffen: Bruin zandoogje, Daggauwoog, Eikepage, Kleine vos, Klein geaderd witje, Klein koolwitje en Oranje zandoogje. Alle soorten planten zich in of in de buurt van het plangebied voort. Genoemde dagvlindersoorten zijn niet beschermd binnen de Flora- en faunawet.

In het plangebied zijn slechts twee soorten libellen aangetroffen, namelijk Grote keizerlibel en Gewone oeverlibel. Genoemde libellensoorten zijn niet beschermd binnen de Flora- en faunawet.

In het plangebied en omgeving zijn de volgende sprinkhaansoorten aangetroffen (zie ook www.sprinkhaan.nhgl.nl): Bramensprinkhaan, Gewoon spitskopje, Greppelsprinkhaan, Grote groene sabelsprinkhaan, Krasser, Ratelaar en Struiksprinkhaan. Genoemde sprinkhaansoorten zijn niet beschermd binnen de Flora- en faunawet.

3.7 Natuurbeschermingswet

Het plangebied ligt ten westen van het Natura 2000-gebied Maasduinen (kaart 6). Op grond van de Natuurbeschermingswet 1998 is het verboden om zonder vergunning projecten of andere handelingen te verrichten die de kwaliteit van beschermde habitats of soorten kunnen aantasten. Gebruik dat, al dan niet onder voorwaarden, geen significante schade toebrengt aan de natuurwaarden, wordt als zodanig benoemd in dit beheerplan. Hiervoor is geen natuurbeschermingswetvergunning noodzakelijk. In dit verband wordt een toetsing bestaand gebruik uitgevoerd. Om te beoordelen welke effecten bestaand gebruik heeft worden bestaande activiteiten ingedeeld in één of meerdere categorieën. Deze categorieën zijn als volgt (Steunpunt Natura 2000, 2008):

1. Gebruiksvorm in beheerplan zonder wijzigingen/maatregelen;
2. Gebruiksvorm in beheerplan met wijzigingen/maatregelen;
3. Gebruiksvorm niet in beheerplan, vergunningsprocedure;
4. Gebruiksvorm niet in beheerplan.

Het voornemen is niet vermeld in het beheersplan en kan derhalve niet worden beschouwd als "bestaand gebruik". Dat betekent dat het initiatief valt onder categorie 3. Om schade aan de natuurwaarden waarvoor Natura 2000-gebieden zijn aangewezen te voorkomen, bepaalt de wet dat projecten en andere handelingen die de kwaliteit van de habitats kunnen verslechteren of die een verstoring effect kunnen hebben op de habitatsoorten, niet mogen plaatsvinden zonder vergunning (artikel 19d, eerste lid). Om na te gaan in hoeverre een vergunning nodig is wordt een voortoets opgesteld. Uit de voortoets blijkt of er kans is op (significante) negatieve effecten. Hierbij wordt aan de hand van checklists van het Regiebureau Natura 2000 in overleg met het bevoegd gezag of bepaald of (significante) negatieve effecten kunnen optreden. Het bevoegd gezag kan hierbij als volgt oordelen:

1. *Geen te verwachten negatieve effecten.* In deze situatie is geen vergunning nodig.
2. *Negatief, niet significant effect verwacht.* In deze situatie wordt een verslechteringstoets (habitattoets) voorgeschreven. Het bevoegd gezag zal op basis hiervan beoordelen of er inderdaad kans is op negatieve effecten en of dit eventuele effect aanvaardbaar is. Als er geen negatieve effecten zijn, dan zal bevoegd gezag een vergunning verlenen voor de activiteit. Zijn er aanvaardbare negatieve effecten, dan wordt de vergunning

onder voorschriften of beperkingen verleend. Als de effecten onaanvaardbaar zijn dan zal de vergunning worden geweigerd.

3. *Significant negatief effect verwacht.* In deze situatie wordt een passende beoordeling (habitattoets) voorgeschreven. Het bevoegd gezag zal op basis hiervan beoordelen of er inderdaad kans is op significant negatief effect en of dit eventuele effect aanvaardbaar is. Aanvaardbaarheid en vaststelling dat het effect niet significant is betekent dat een vergunningaanvraag kan worden verleend. Wanneer uit de habitattoets blijkt dat de effecten significant negatief kunnen zijn wordt een ADC-toets voorgeschreven. De ADC-toets houdt in een onderzoek naar Alternatieven, het aantonen van een dwingende reden(en) van groot openbaar belang, waaruit blijkt dat deze activiteit uitgevoerd moet worden en Compensatie van verloren gaande waarden. Kan de activiteit zodanig worden aangepast of kunnen mitigerende maatregelen worden opgenomen, zodat de effecten niet meer (in die mate) optreden, dan hoeft een ADC-toets niet plaats te vinden.

Deze procedure is schematisch weergegeven in bijlage 2.

Schema 4 *Prioritaire Habitattypen en soorten binnen Habitatrichtlijngebied De Maasduinen*

Kwalificerende habitattypen en soorten

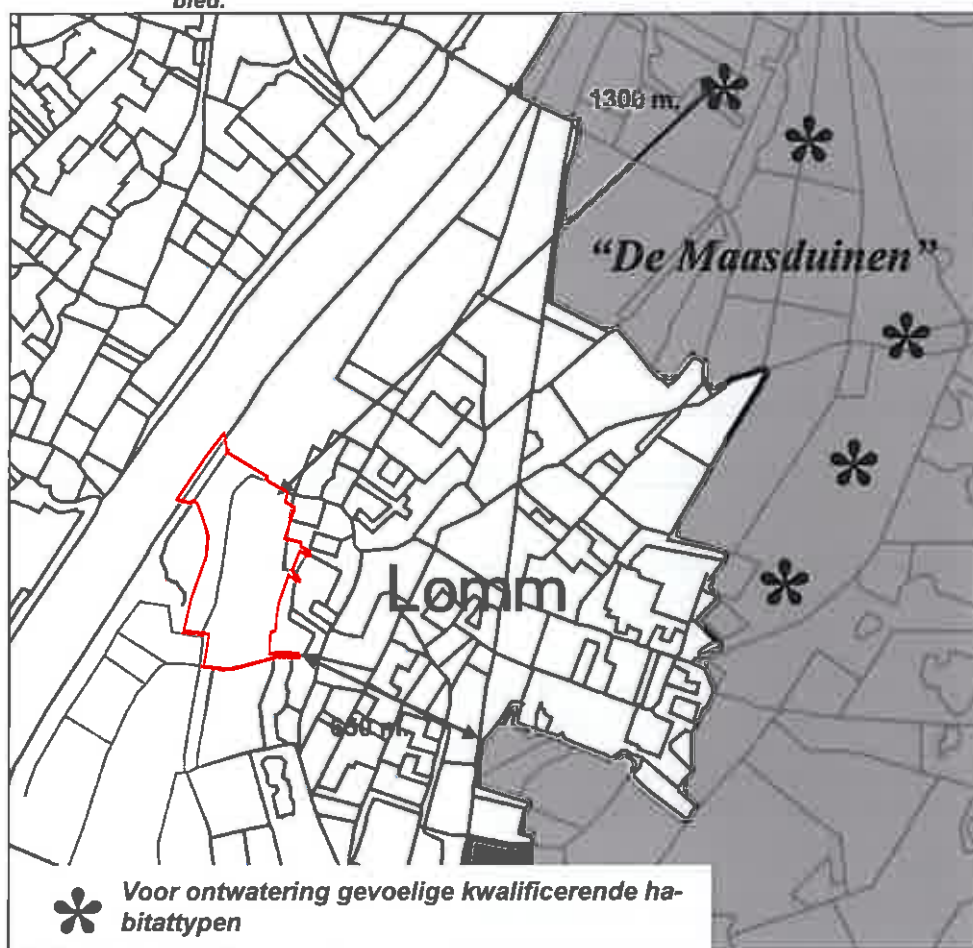
2310	Psammofiele heide met Struikhei en Stekelbrem
2330	Open grasland met Buntgras en Struisgrassoorten op landduinen
3130	Oligotrofe tot mesotrofe stilstaande wateren met vegetatie behorend tot de Oeverkruid-orde en/of de Dwergbiezen-klasse
3160	Dystrofe natuurlijke poelen en meren
4010	Noord-Atlantische vochtige heide met Dophei
6120	Kalkminnend grasland op dorre zandbodem
7150	Slenken in veengronden met vegetatie behorend tot het Snavelbies-verbond
91D0	Veenbossen: Berkenbos met veenmos
91E0	Alluviale bossen met Zwarte els en Es
1831	Drijvende waterweegbree
1337	Bever
1149	Kleine modderkruiper

In schema 4 zijn de habitattypen weergegeven van het Natura 2000-gebied Maasduinen. Van belang hierin zijn vooral de habitattypen 3130, 3160, 4010, 7150, 91D0 en 91E0 en de plant Drijvende waterweegbree, omdat deze gevoelig zijn voor ontwatering als gevolg van de ontgronding. Op figuur 4 is te zien dat hydrologisch gevoelige vegetaties voor komen op ca. 1300 meter ten opzichte van de geul in het plangebied. Hier bevindt zich het natuurgebied Lommerbroek. Het gaat om vegetaties die afhankelijk zijn van een hoge grondwaterstand dan wel een hoge kweldruk en bestaan uit plantensoorten als Bosbies, Drijvend fonteinkruid, Elzenzegge, Holpijp, Koningsvaren, Ruw walstro, Slangenwortel, Snavelzegge, Stijve zegge, Wateraardbei, Waterpostelein en Waterviolier.

Bureau Oranjewoud heeft in opdracht van DCM exploitatie Lomm BV een hydrologisch onderzoek uitgevoerd. Uit het conceptrapport (oktober 2009) komt informatie naar voren die van belang is in het kader van een toetsing op de Natuurbeschermingswet.

Dit hydrologisch onderzoek vermeldt het volgende ten aanzien van de tijdelijke situatie gedurende de realisatie van project Bypass Lomm: In het zuidelijke deel van het gebied kan tijdelijke grondwaterstandsdeling worden tegengegaan door een relatief beperkte infiltratie van water aan de oostzijde van het gebied (1125 m³ per 200 meter). In het noordelijke gebied moet een grotere hoeveelheid water (2 tot 3x) worden geïnfilteerd om de huidige grondwatersituatie voort te kunnen zetten.

Figuur 4 Detail van het Natura 2000-gebied Maasduinen en de ligging van het projectgebied.

Het hydrologisch onderzoek resulteert voor de eindsituatie in de volgende conclusies. De oostelijke zijde van het ontgraven gebied wordt aangevuld met slecht doorlatende grond met een dikte van 2,7 tot 3,1 meter. De ontgraven plas wordt gevuld tot een hoogte van 8,0 m+NAP. Per saldo kan dit leiden tot een opstuwung in vergelijking met de huidige grondwaterstand. Dit kan zo nodig worden gereguleerd door middel van een natuurlijk ingerichte beek of een watergang met reguleerbaar peil.

Op grond van het hydrologisch onderzoek kan worden gesteld dat de eindsituatie van Bypass Lomm geen negatieve invloed (grondwaterstandsaling) zal hebben op vegetaties in de Maasduinen. Voor de tijdelijke situatie geldt hetzelfde, in ieder geval als aan de oostzijde infiltratie van water plaats zal vinden.

3.8 Boswet en gemeentelijk natuurbeleid

Houtopstanden buiten de bebouwde kom bestaande uit een rij van tenminste 20 bomen of een oppervlakte van tenminste 10 are bestaande uit boomvormers (stamdiameter tenminste 0,1 meter) zijn beschermd binnen de Boswet, tenzij deze zich binnen de bebouwde kom bevinden. Deze bescherming geldt ook wanneer velling van een (klein) deel van dergelijke beplantingen beoogd wordt. De eigenaar van grond, waarop een houtopstand, anders dan bij wijze van dunning, is geveld of op andere wijze tenietgegaan, is verplicht binnen een tijdvak van drie jaren na de velling of het tenietgaan van de houtopstand te herbeplanten volgens regelen bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te stellen.

Op luchtfoto 1 is te zien dat er alleen beplantingen aanwezig zijn langs de weg Haagbeek en langs de Kapelstraat. De Boswet is hierop van toepassing, omdat de beplanting niet bestaat uit

populieren of wilgen. De beplanting in het mondingsgebied van de Haagbeek (donerkgroen omlijnd gebied aan de linkerkant van luchtfoto 1) wordt in ieder geval gehandhaafd.

Door middel van veldbezoeken kan in beeld worden gebracht welke bomen voldoen aan de vergunningplichtige voorwaarden en welke bomen of struwelen onvoldoende omvang hebben ontwikkeld om te voldoen aan de criteria voor de aanvraag van een kapvergunning.

Luchtfoto 1 Ligging van het plangebied en binnen de Boswet beschermde houtopstanden in en direct buiten het gebied.

3.9 Situatie EHS en POG in het plangebied

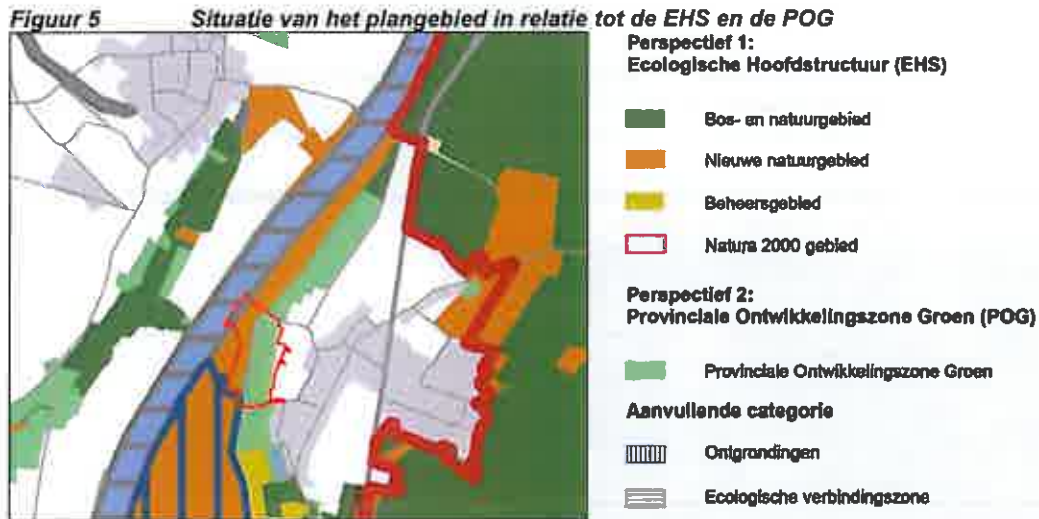
3.9.1 Algemeen

Het plangebied ligt in de POG (provinciale ontwikkelingszone groen) en in de EHS (ecologische hoofdstructuur) ter plaatse van de Maasoever (figuur 5). Het deel in de EHS heeft de aanduiding "nieuwe natuur" wat betekent dat gebiedsbescherming aan de orde is en een "nee, tenzij"-procedure moet worden doorlopen. Vragen die hierbij moeten worden beantwoord zijn:

1. Wat is het maatschappelijk belang van de ingreep?
2. Wat is het doel van de ingreep?
3. Kan de ingreep niet op een andere manier worden ingevuld?
4. Waarom op deze locatie? Zijn er geen alternatieven?

Tevens wordt in de "nee, tenzij"-procedure als voorwaarde gesteld dat de ontwikkeling leidt in kwaliteit en kwantiteit tot een versterking van de EHS in de betreffende regio. Realisering van de voorgenomen activiteiten zal de EHS versterken en zal leiden tot een vergroting van het areaal natuur. Bovendien kan een ecologische verbinding worden gerealiseerd tussen Hoogwatergeul Lomm en de Barbaraweerd bij Arcen. Ook worden natuurvriendelijke Maasoeveren gerealiseerd. Bij projecten uitgevoerd in de POG geldt een ontwikkelingsgerichte basisbescherming.

De ontwikkeling van het plan Bypass Lomm biedt ontwikkelingsmogelijkheden voor hoge ecologische waarden in het gebied. Door uitvoering van het project ontstaat een goede uitgangssituatie voor de vestiging van onder andere riviervissen, stroomdalflora, amfibieën en libellen. Het gebied kan een goed functionerende ecologische verbinding vormen tussen het toekomstige natuurgebied hoogwatergeul Lomm en de Barbaraweerd bij Arcen. Het beheer van het terrein als begrazingseenheid zoals wordt voorgestaan in het stimuleringsplan kan worden ontwikkeld en toegepast. De ontwikkeling is gunstig voor beschermde en bijzondere soorten die nu in het plangebied aanwezig zijn of foergeren, zoals Kneu, Patrijs, Rapunzelklokje, Slechtvalk, Steenuil, Torenavalk en Veldleeuwerik. Wellicht wordt het mogelijk om het gehele gebied in de toekomst onder de EHS te begrenzen.

3.9.2 Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden

De Beleidsregel Mitigatie en Compensatie Natuurwaarden van de Provincie Limburg is van toepassing, omdat het plangebied zich bevindt in de Provinciale Ontwikkelingszone Groen (POG) en de EHS. In de delen van het plangebied die in de EHS liggen zijn de actuele natuurwaarden beperkt tot de Maasoever. Verder is in het gebied uitsluitend intensief gebruikt agrarisch gebied aanwezig met minimale natuurwaarden.

3.10 Stimuleringsplan Noordelijk Maasdal

Het Stimuleringsplan vormt een nadere uitwerking van de Provinciale Ecologische Structuur. Het is een bundeling van gebiedsvisies voor natuur, bos en landschap als middel om de gebiedsgerichte uitvoering vorm en inhoud te geven. Voor de doelen natuur-, bos- en landschapsontwikkeling bestaan concrete subsidiemogelijkheden op basis van terreinbegrenzings in dit plan. Het plangebied ligt in deelgebied 3.11 Co Natuurlijke oevers Lomm. Voor het gebied wordt de ontwikkeling van de volgende natuurdoeltypen voorgestaan:

- A 1.9 Essen-Iepenbos
- A 1.10 Zwarte populierenwilgenbos
- A 2.1 Doornstruweel
- A 2.5 Stroomdalwilgenstruweel
- A 5.5.1 Kamgrasweide
- A 5.8 Sikkelklaver-Kruisdistelgrasland
- A 5.9 Inundatiegrasland
- A 7.2 Vochtige oeverruigte
- A 8.6 Voedselrijke wateren
- A 9.4 Pioniergemeenschappen op klei

Bij de herinrichting van het gebied wordt aansluiting gezocht bij de ontwikkeling van de door provincie Limburg geformuleerde natuurdoeltypen. Er wordt voorzien in een brede natuurlijke oeverstrook (100 meter breed) die een verbinding vormt tussen de Barbaraweerd en de toekomstige hoogwatergeul Lomm. Het gebied zal door inzet van grote grazers, die jaarrond aanwezig zijn, worden beheerd.

4 Conclusie en advies

4.1 Flora- en faunawet

4.1.1 Flora

In het plangebied komen plantensoorten voor die beschermd zijn in beschermingsregime tabel 2, 3 of EU Habitatrichtlijn Bijlage IV die bij de ontwikkeling van Bypass Lomm zodanig worden verstoord dat overtredingen van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ontstaan. Het gaat hierbij om het Rapunzelklokje. De aanvraag van een ontheffing/Vvgb in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C is niet nodig, omdat kan worden gewerkt conform de gedragscode van het FODI.

4.1.2 Zoogdieren

Uit het onderzoek blijkt dat in het plangebied geen zoogdiersoorten voorkomen die beschermd zijn in beschermingsregime tabel 2, 3 of EU Habitatrichtlijn Bijlage IV die bij de realisatie van Bypass Lomm zodanig worden verstoord dat overtredingen van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ontstaan. Het vellen van een bomenrij langs de weg Haagbeek heeft een marginaal effect op een migratieroute van de Gewone dwergvleermuis omdat de soort voldoende alternatieve vliegplaatsen zal behouden in het dorp Lomm.

4.1.3 Vogels

Zoals uit hoofdstuk 3 blijkt, komen in het plangebied broedvogelsoorten voor die beschermd zijn in beschermingscategorie 1 tot en met 4 die bij de realisatie van Bypass Lomm zodanig worden verstoord dat overtredingen van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ontstaan. De aanvraag van een ontheffing/Vvgb in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C is niet nodig indien in de periode van september tot en met februari voor de start van de werkzaamheden een Steenuilkast wordt aangebracht in de omgeving van het plangebied in een daartoe geschikte (fruit-) boom.

Schema 5 Overzicht van beschermde soorten waarvoor specifieke maatregelen moeten worden getroffen

Soort	Beschermingsstatus Flora- en faunawet	Aanvraag ontheffing voor artikel	Aanvraag ontheffing voor belang J mogelijk?
Rapunzelklokje	Tabel 2	Niet als wordt gewerkt met gedragscode FODI	Ja, maar niet nodig
Steenuil	Categorie 1	Nee, als voorgestelde mitigerende maatregelen worden uitgevoerd	Nee

4.1.4 Herpetofauna en vissen

In het plangebied en in de plas zijn geen vissen, amfibieën of reptielen waargenomen die beschermd zijn in beschermingsregime tabel 2, 3 of EU Habitatrichtlijn Bijlage IV die bij de voortgang van de zandwinning in de groeve zodanig worden verstoord dat overtredingen van de verbodsbepalingen in de Flora- en faunawet ontstaan.

4.1.5 Insecten

Uit de inventarisatie blijkt dat binnen het plangebied geen insecten of overige ongewervelden voorkomen die beschermd zijn in beschermingsregime tabel 2, 3 of EU Habitatrichtlijn Bijlage

IV. De aanvraag van een ontheffing in het kader van de Flora- en faunawet, artikel 75, vijfde lid, onderdeel C is voor deze diergroepen niet nodig.

4.1.6 *Natuurbeschermingswet 1998*

Voorafgaand aan de realisatie van Bypass Lomm behoort met GS van provincie Limburg middels een voortoets te worden afgestemd of een habitattoets voor het project aan de orde is.

Op grond van het hydrologisch onderzoek van bureau Oranjewoud kan worden gesteld dat de eindsituatie van Bypass Lomm geen negatieve invloed (grondwaterstandsaling) zal hebben op de gevoelige vegetaties in de Maasduinen. Voor de tijdelijke situatie geldt hetzelfde, in ieder geval als aan de oostzijde infiltratie van water plaats zal vinden. Op grond van dit onderzoek kan worden gesteld dat de kans op negatieve effecten voor beschermde habitattypen en soorten in Natura 2000-gebied De Maasduinen nihil is.

4.1.7 *Boswet en EHS*

Uit de toets op de Boswet is gebleken dat er houtopstanden aanwezig zijn die beschermd zijn binnen de Boswet. Als beplantingen die beschermd zijn binnen de Boswet worden geveld, moet voorafgaand een melding van voorgenomen velling worden gedaan bij het Ministerie van LNV. Dit is van toepassing bij de velling van bomen langs de Kapelstraat. In dat geval geldt tevens dat deze beplantingen binnen drie jaar herplant moeten worden op grond van de herplantplicht uit de Boswet.

Het plangebied bestaat uit agrarisch gebied met beperkte actuele natuurwaarden. De natuurdoeltypen weergegeven in het Stimuleringsplan Noordelijk Maasdal zijn nu niet aanwezig. Door de aanleg van Bypass Lomm kunnen deze natuurdoeltypen worden ontwikkeld. Daarom is een compensatie van de bestaande marginale natuurwaarden niet aan de orde.

4.2 **Aanbevelingen Flora- en faunawet**

4.2.1 *Toepassen gedragscode FODI en benodigd vervolgonderzoek*

In hoofdstuk 2 is aangegeven dat het FODI een gedragscode voor de uitvoering van werkzaamheden binnen de kaders van de Flora- en faunawet heeft opgesteld. Geadviseerd wordt deze gedragscode toe te passen. Daarbij dienen de volgende stappen te worden doorlopen:

- Uitvoeren inventariserend natuurwaardenonderzoek (starten van vissen);
- Opstellen checklist beschermde soorten (zie schema 5);
- Optimaliseren werkplan gericht op ecologische waarden;
- Opstellen van het ecologisch werkprotocol in het jaar voorafgaand aan de start van de werkzaamheden;
- Vaststellen van het ecologisch werkprotocol door initiatiefnemer;
- Eventueel aanvragen ontheffing Flora- en faunawet (niet aan de orde);
- Werken / zandwinning volgens het ecologisch werkprotocol;
- Periodieke monitoring nieuw gevestigde beschermde soorten ter actualisatie van de inzichten;
- Periodieke aanpassing (optimalisatie) checklist en werkprotocol;
- Aanvullende maatregelen bij onvoorziene omstandigheden.

Schema 6 *Weergave van perioden waarin conform de Flora- en faunawet werkzaamheden uitgevoerd kunnen worden.*

Maand	Jan.	Feb.	Mrt.	Apr.	mei	juni	Juli	Aug.	Sep. – dec.
Werkzaamheden									
Rooien houtopstanden									
Afgraven teelaarde									

Periode voor uitvoeren werkzaamheden geschikt
 Start uitvoering werkzaamheden niet toegestaan

4.2.2 *Algemene aanbevelingen*

- Afwerken van de hoogwatergeul en de weerdverlagingen met schraal zand. Hierdoor krijgt de geul een natuurlijke ondergrond wat de kwaliteit en helderheid van het water ten goede komt.
- Op locaties waar op korte termijn geen werkzaamheden worden uitgevoerd, zoals op "overhoekjes", dient zorg te worden gedragen dat "tijdelijke natuurontwikkeling" mogelijk is door hier begroeiing te handhaven welke kan dienen als dekking voor allerlei zoogdieren.
- De maatregelen in de navolgende paragrafen worden uitgevoerd onder begeleiding van een gekwalificeerde ecoloog.

4.2.3 *Flora*

In het plangebied zijn diverse groeiplaatsen aanwezig van het Rapunzelklokje. Alvorens het grondverzet start, dient het volgende te worden uitgevoerd:

- De groeiplaatsen van het Rapunzelklokje worden gemarkeerd tijdens de bloeiperiode (juni tot en met augustus) in het jaar voorafgaand aan de start van de werkzaamheden.
- Er wordt een locatie uitgekozen die voldoet aan de standplaatsseisen van het Rapunzelklokje waarnaar toe de planten kunnen worden verplant.
- Vervolgens worden de planten in de herfst van het jaar voorafgaand aan de start van de werkzaamheden verplant naar een heringericht gebied.

4.2.4 *Zoogdieren*

- Voortzetten van het vleermuisonderzoek met als aandachtspunten de functie van in het kader van het project te vellen bomen (in ieder geval vijf berken) in de periode van 15 mei tot 15 augustus voorafgaand aan velling van deze bomen.
- Bij het grondverzet wordt zodanig gewerkt dat dieren die voor machines uit wegvluchten niet worden gedreven naar de Maas.
- De velling van bomen en verwijdering van overige begroeiing (hoog gras, ruigte) uitvoeren buiten de meest kwetsbare periode, dus in de periode van 1 november tot en met 1 maart.
- Kleine zoogdieren (muizen) maken vaak het gehele jaar door gebruik van hun holen. Ook is er gedurende een groot deel van het jaar sprake van voortplanting. Grote zoogdieren zullen in de regel wegvluchten uit hun verblijfplaatsen wanneer werkzaamheden worden uitgevoerd. In de omgeving van het plangebied zijn er voor deze dieren voldoende uitwijkmogelijkheden. Schade aan kleine zoogdieren kan bij het uitvoeren van grondverzet nauwelijks worden beperkt omdat de dieren zich in hun holen verschuilen en het vangen van de dieren een grote inspanning vergt.

4.2.5 *Broedvogels*

- Er worden nieuwe nestkasten geplaatst in de omgeving van de broedlocaties voor Steenuil en Torenvalk.
- De velling van bomen en verwijdering van overige begroeiing buiten het broedseizoen uitvoeren, dus in de periode van 15 augustus tot en met 1 maart.
- Start van het grondverzet per deelgebied in de periode van 15 augustus tot en met 1 maart. Alleen dan kan ook tijdens het broedseizoen worden gewerkt.
- De kans is aanwezig dat in het voorjaar bodembroeders als Gele kwikstaart, Kievit, Patrijs, Scholekster en dergelijke in het gebied gaan broeden. Om te voorkomen dat dit gebeurt en men tijdens uitvoering van de werkzaamheden in overtreding met de Flora- en faunawet geraakt, wordt als volgt gewerkt:
 1. Buiten het broedseizoen, in de periode 15 augustus tot en met 1 maart, wordt de te verwijderen teelaarde (en daarmee tevens de grasmat) in depot gezet.
 2. De Kievit broedt soms op kale akkers zonder vegetatie. Om te voorkomen dat deze soort hier gaat broeden, dient direct nadat de teelaarde is verwijderd het grondverzet te worden gecontinueerd. Deze activiteiten voorkomen grotendeels dat op de gronden die aan snee zijn wordt gebroed.
 3. Mocht dit uit praktische overwegingen niet mogelijk zijn, dan dienen in maart en april periodiek bodembewerkingen te worden uitgevoerd om te voorkomen dat bodembroeders zich op het terrein vestigen.

- Steile zand- of kleiwanden waarin werkzaamheden zijn voorzien in de periode van april tot en met augustus worden gecontroleerd op het voorkomen van broedende Oeverzwaluwen. Als de soort in een steile wand broedt, dient tot 1 september te worden gewacht met de werkzaamheden en wordt de locatie gemarkeerd. Daarna kan de broedlocatie worden vergraven.

4.2.6 *Herpetofauna en vissen*

- Er wordt rekening gehouden met de paddentrek die van eind februari tot begin maart plaatsvindt. Daartoe valt te denken aan het plaatsen van amfibieschermen langs beide zijden van de Haagbeek bij delen waar werken worden uitgevoerd.

4.2.7 *Insecten*

Voor deze diergroep hoeven geen mitigerende maatregelen te worden genomen.

5 Literatuur

ANWB, 2004. ANWB Topografische Atlas Limburg 1: 25.000. ANWB / Topografische Dienst Nederland, Den Haag / Emmen.

Crombaghs, B. et al., 2000. Vissen in Limburgse Beken – De verspreiding en ecologie van vissen in stromende wateren in Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

De Mars, H. et al., 1998. Ecohydrologische atlas Limburg 1989 – 1996: Verdrogingsonderzoek Limburg. Provincie Limburg, Maastricht.

Dienst Regelingen, 2010. Aangepaste beoordeling ontheffing ruimtelijke ingrepen Flora- en faunawet. Dienst Regelingen, Den Haag.

Hoogerwerf, G. et al., 2001. Natuurcompensatieplannen voor de stedelijke- en infraprojecten in het gebied Roermond Oost e.o.. Bureau Natuurbalans-Limes Divergens, Nijmegen.

Hustings, F. et al., 1985. Vogelinventarisatie. Achtergronden, richtlijnen en verslaglegging. Natuurbeheer in Nederland. Deel 3. Pudoc Wageningen. Nederlandse Vereniging tot Bescherming van Vogels Zeist.

Hustings, F. et al., 2006. Avifauna van Limburg. Stichting Natuurpublicaties Limburg, Maastricht.

Lange, P. et al., 1994. Zoogdieren van West-Europa. KNNV / Vereniging voor Zoogdierkunde en Zoogdierbescherming, Utrecht.

Limpens, H. & P. Twisk, 2004. Met vleermuizen overweg. Rijkswaterstaat – Dienst Weg- en Waterbouwkunde, Delft.

Ministerie van LNV, 2010. Natura 2000 / Habitat- en Vogelrichtlijn.
http://www.minlnv.nl/portal/page?_pageid=116,1640949&_dad=portal&_schema=PORTAL&p_document_id=110237&p_node_id=9318433&p_mode=

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van september 2004, wijziging van artikel 75 van de Flora en faunawet. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2004. Besluit van 5 november 2004, wijziging Rode Lijsten voor bedreigde dier- en plantensoorten. Staatsblad van het Koninkrijk der Nederlanden, Den Haag.

Ministerie van LNV, 2007. Buiten aan het werk? Houd tijdig rekening met beschermde planten en dieren! Ministerie van LNV, Den Haag.

Oranjewoud, 2009. Hydrologisch onderzoek Maasfront Lomm. Conceptrapport. Oranjewoud, Geleen.

Provincie Limburg, 2004. Verspreidingsgegevens avifauna. Vlakdekkende provinciale kartering. Maastricht.

Provincie Limburg, 2004. Verspreidingsgegevens flora. Vlakdekkende provinciale kartering. Maastricht.

Provincie Limburg, 2010. Provinciaal Omgevingsplan Limburg. Maastricht.

Provincie Limburg, 2010. Meerjarenplan Zandmaas 2009. Maastricht.

Royal Haskoning, 2005. Hoogwatergeul Lomm Passende beoordeling (Habitatrichtlijn), Maastricht.

Schober, W. & E. Grimberger, 2001. Gids van de Vleermuizen van Europa, Azoren en Canarische Eilanden. Tirion Uitgevers, Baarn.

Van der Meijden, R., 1996. Heukels' flora van Nederland. Rijksherbarium / Hortus Botanicus, Rijksuniversiteit Leiden. Wolters-Noordhoff, Groningen.

Van Dijk, A.J., 2004. Handleiding Broedvogel Monitoring Project (Broedvogelinventarisatie in proefvlakken). SOVON Vogelonderzoek Nederland, Beek-Ubbergen.

Weeda E.J. et al., 2003. Nederlandse oecologische flora wilde planten en hun relaties. KNNV Uitgeverij / IVN, Haarlem.

Bijlage 1

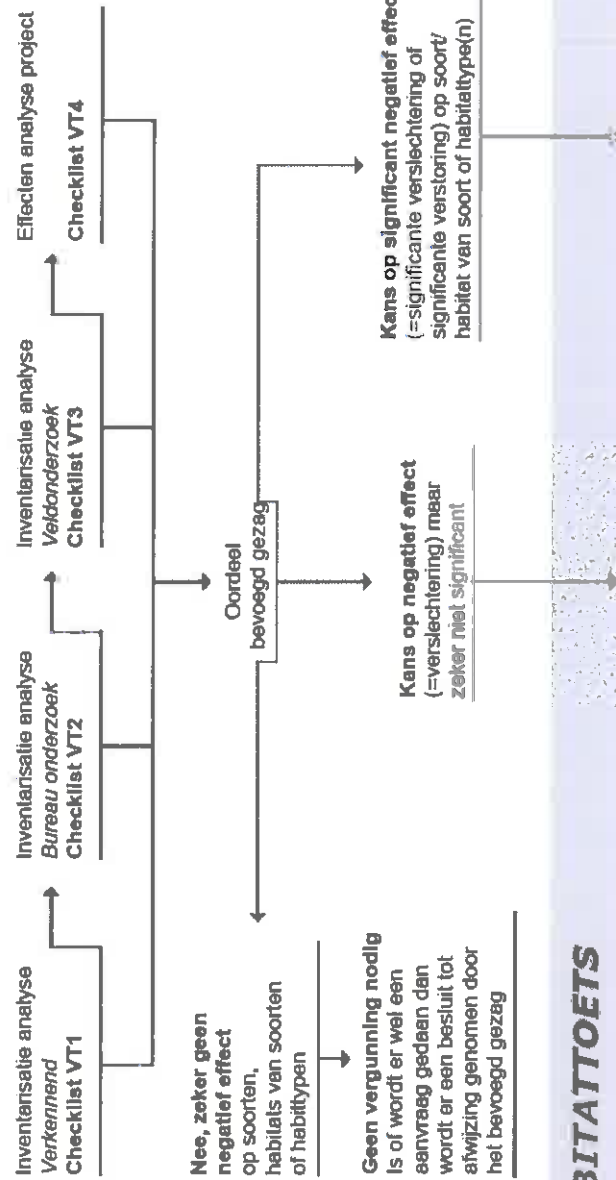
Stroomschema Flora- en faunawet

Bijlage 2

Stroomschema Natuurbeschermingswet

VOORTOETS

INVENTARISATIE VOORTOETS: De voortoets is niet verplicht maar wel verstandig om uit te voeren. Alle fasen VT1 t/m VT4 kunnen onderdeel zijn van de voortoets. Het kan ook zijn dat al na fase VT1 de effecten bekend zijn. Het bevoegd gezag moet die conclusie trekken.

HABITATTOETS

